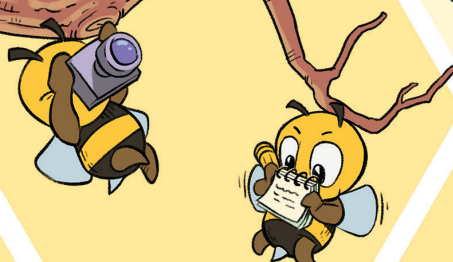

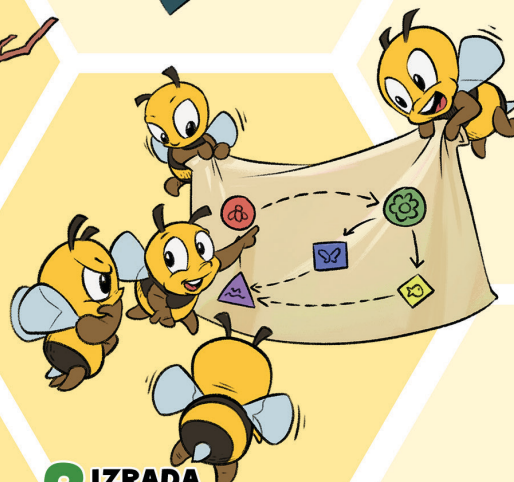
PRIRUČNIK ZA EKO-ŠKOLE

2 OCENA STANJA ŽIVOTNE SREDINE

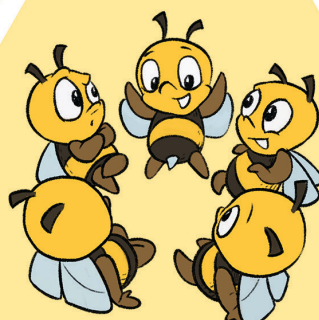
3 IZRADA PROGRAMA RADA

7 OZNAČAVANJE I OGLAŠAVANJE PROGRAMA U ŠKOLI

1 OSNIVANJE ODBORA EKO-ŠKOLE

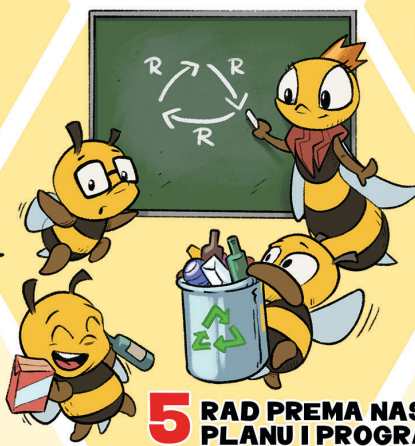
6 OBAVEŠTAVANJE JAVNOSTI

4 PRAĆENJE STANJA I OCENJIVANJE

5 RAD PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU

Nacionalni operater programa Eko-škole u Srbiji - kontakt informacije

“Ambasadori održivog razvoja i životne sredine”

(organizacija članice Fondacije za obrazovanje o životnoj sredini -FEE)

Beograd

office@ambassadors-env.com; ecoschools@feeserbia.com

web: feeserbia.com

ambassadors-env.com

FB 1: Eco-Schools Serbia

FB 2: FEE Serbia

Priručnik je adaptiran i pripremljen za izdanje na srpskom jeziku uz podršku Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije za dodelu sredstava za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koji su značajni za obrazovanje, koja realizuju udruženja u 2019. godini

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ,
НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

© FEE Eko-škole 2020

Informacije i drugi materijali u ovom Priručniku isključivo mogu da koriste organizacije članice Fondacije za obrazovanje o životnoj sredini (Nacionalni operater programa) i obrazovne institucije koje žele da se pridruže programu Eko-škola. Kopiranje ili korišćenje obeležja ili drugog programskog materijala za bilo koju drugu svrhu mora biti odobreno od strane Fondacije za obrazovanje o životnoj sredini (FEE).

Organizacije, članice FEE su jedini ovlašćeni savetodavni i izvršni organi za procenu programa Eko-škola. Samo partneri, odobreni, obučeni i imenovani od strane organizacija članica FEE su ovlašćeni da daju savete ili procenu institucija o njihovom radu po kriterijumima Eko-škole.

FEE, Eko-škole i autori publikacije ne prihvataju odgovornost za štetu načinjenu kao posledica postupanja lica, ili nečinjenja određenog postupka koji je u vezi sa sadržajima publikacije. Cela publikacija ili njen deo može biti reprodukovana bez dalje dozvole, pod uslovom da se navede izvor.

Sadržaj

Predgovor	5
Uvod	6
1.1 Šta su Eko-škole?.....	6
1.2 Kratak istorijat Eko-škola	6
1.3 O Eko-školama – pogodnosti za učenike (studente).....	7
Metodologija rada Eko-škola	9
2.2 Drugi korak – Ocena stanja životne sredine	12
2.3 Treći korak – Izrada Programa rada.....	19
2.4 Četvrti korak – Praćenje stanja i ocenjivanje.....	20
2.5 Peti korak – Rad prema nastavnom planu i programu.....	20
Ekoškolske teme i Ciljevi održivog razvoja.....	24
3.1 Ekoškolske teme.....	24
Sistem nagrađivanja	25
4.1 Međunarodni kriterijumi	25
4.2. Prijava za status Eko-škole.....	25
Obnavljanje statusa eko-škole	26
Finalni izveštaj o realizaciji.....	27
Upitnik o samovrednovanju.....	30

Predgovor

Priručnik za Eko-škole dizajniran je, pre svega, da pomogne obrazovno-vaspitnim institucijama koje žele da pokrenu program Eko-škole u svojim sredinama.

Program Eko-škole je pokrenut pre više od 25 godina. U ovom Priručniku su predstavljene sve informacije neophodne kako za pokretanja programa kroz saradnju sa lokalnom zajednicom, preko prvih koraka u ispunjavanju kriterijuma, do dodele nagrada i Zelene zastave.

Realizacija programa Eko-škole je dugoročno putovanje i potrebno je dosta vremena da obrazovno-vaspitne institucije primene kriterijume, uključe nastavno i nenastavno osoblje, roditelje, zainteresovane građane i lokalne institucije. Priručnik mogu da koriste obrazovne institucije nakon registrovanja prijave za uključivanje u program, od strane nacionalnog operatera.

Sva pitanja, komentari ili sugestije u vezi sa poboljšanjem Priručnika su dobrodošli.

Poglavlje 1

Uvod

1.1 Šta su Eko-škole?

Eko-škole predstavljaju mrežu obrazovno-vaspitnih institucija koje podstiču mlade ljude da se aktivno uključe u brigu o životnoj sredini. Inicijativa počinje u učionici, a zatim se širi na čitavu školu i na kraju podstiče promene u široj lokalnoj zajednici. Kroz ovaj program, mladi se osnažuju da imaju pravo glasa u načinu upravljanja zaštitom sredinom najpre u svojim školama, ali i šire u porodicama i lokalnoj zajednici.

Kombinovanjem sticanjem znanja učenjem sa prenošenjem iskustva, program se u celini realizuje uključivanjem učenika, nastavnika i lokalne zajednice. Program Eko-škole je idealan način da škole krenu osmišljenim putem ka unapređenju stanja neposrednog okruženja, kroz promociju održivog načina života i odnosa prema resursima.

Eko-škole motivišu učenike da se uključe u rešavanje problema životne sredine na nivou na kojem mogu da se uoče očigledni rezultati, podstičući ih na odgovornost, proaktivno ponašanje i prenošenje poruke na buduće generacije.

Naglasak se stavlja i na uključivanje lokalne zajednice u program od samog početka. Očekuje se da se na taj način lekcije koje učenici nauče vraćaju zajednici, gde će podstaći promene za unapređenje životne sredine.

Eko-škole olakšavaju kontakt među institucijama koje su uključene u programu ne samo na nacionalnom, već i na međunarodnom nivou. Ove veze, pored toga što pružaju mogućnost Eko-školama da razmenjuju informacije o životnoj sredini, mogu da se koriste i kao sredstvo za kulturne razmene i unapređenje jezičkih veština.

1.2 Kratak istorijat Eko-škola

Program Eko-škole razvijen je od strane Fondacije za obrazovanje o životnoj sredini (FEE – Foundation for Environmental Education. www.fee.global), kao odgovor na potrebu da se mladi uključe u rešavanje problema u životnoj sredini, koji su identifikovani na Rio Konferenciji Ujedinjenih nacija o životnoj sredini i razvoju 1992. godine. Metodologija Lokalne agende 21, o kojoj se raspravljalo na konferenciji, predstavlja osnov za sedam ekoškolskih koraka. Zvanični početak programa je bio 1994. godine, a pokrenut je najpre u Danskoj, Nemačkoj, Grčkoj i Ujedinjenom Kraljevstvu.

Program Eko-škole se danas realizuje u 68 zemalja širom sveta povezujući više od 59.000 obrazovno-vaspitnih institucija na šest kontinenata.

Program Eko-škole ima za cilj da podigne svest učenika o problemima u životnoj sredini i održivom razvoju, kroz nastavne i vannastavne aktivnosti, kao i kroz školske akcije i akcije u okviru zajednice. Fokus je na samom procesu obrazovanja, međutim, mnoge zemlje ovaj program kombinuju sa drugim programima, jer obezbeđuje integrisani sistem upravljanja zaštitom životne sredine u školskom okruženju, koji je zasnovan na ISO 14001 / EMAS pristupu. Zbog toga je velika prednost ovog programa njegova fleksibilnost, kroz poštovanje sedam ekoškolskih koraka, prilagođeno konkretnim nacionalnim i lokalnim uslovima. Škole koje su uspešno ostvarile svoje postavljene ciljeve dobijaju

međunarodni sertifikat - Zelenu zastavu – koja predstavlja prestižnu eko-oznaku, svedočanstvo o posvećenosti škole da podstiče održivi način života sada i u budućnosti.

Program je podržan od Programa UN za životnu sredinu (UNEP) i Organizacije UN za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO).

Dodatno, *Organizacija nacionalni operater (Ambasadori održivog razvoja i životne sredne)* je, između ostalog, institucionalni član Akademskog Saveta u sistemu UN (ACUNS), ima poseban konsultativni status u Ekonomskom i socijalnom Savetu Ujedinjenih nacija (UN ECOSOC) i akreditovana je u UNEP-u.

Program Eko-škole je jedan od pet obrazovnih programa Fondacije za obrazovanje o životnoj sredini. Pored ovog programa, FEE je intelektualni vlasnik i programa Zeleni ključ, Mladi eko-reporteri, Plava zastava i Učimo o šumama.

Više o međunarodnom programu Eko-škole nalazi se na sajtu: www.ecoschools.global

1.3 O Eko-školama – pogodnosti za učenike (studente)

Program Eko-škole je međunarodna inicijativa dizajnirana da podstakne akcije u oblasti održivog razvoja. Predstavlja alat za upravljanje životnom sredinom, inspiriše i osnažuje mlade ljude da preduzmu akcije i u pravcu ekonomski i društveno pravednijeg sveta:

- stvarajući lidere novih promena u lokalnim zajednicama
- osnažujući buduće donosiocce odluka
- proširujući svoje učenje izvan učionice
- pomažući im da razviju odgovorne stavove
- povećavajući njihov nivo poverenja i motivacije
- omogućujući njihovo učešće u akcijama zaštite životne sredine
- poboljšavajući njihove veštine i znanja u svim oblastima, uključujući i timski rad
- unapređujući njihovo mentalno i fizičko blagostanje.

Eko-škole predstavljaju okvir za učenje i akcije koje pružaju mnoštvo mogućnosti za povezivanje obrazovanja o održivom razvoju sa svakodnevnim radom na realizaciji plana i programa, koji sprovode škole - omogućavaju i podstiču blisku saradnju između škola i šire zajednice.

1.4 O Eko-školama – pogodnosti za škole

Istraživanje je pokazalo da su obrazovno-vaspitne ustanove koje prihvate obrazovanje o održivom razvoju veoma uspešne u ispunjavanju potrebnih kriterijuma. Program Eko-škole daje jednostavan okvir koji pomaže da održivi razvoj postane sastavni deo školskog života. Program je osmišljen tako da pomogne svakoj školi da postane održiva i da podstakne promene ponašanja mladih ljudi i onih koji su povezani sa njima, tako da dobre navike naučene u školama mogu da se prenesu u porodice i širu zajednicu. Program Eko-škole doprinosi:

- povećanju uticaja škole na rešavanje problema u životnoj sredini,
- intenzivnom povezivanju sa lokalnom zajednicom, drugim školama i organizacijama
- unapređenju ekonomske situacije kroz održivo korišćenje resursa
- uspostavljanju međunarodnih veza
- uvođenju principa održivog razvoja u nastavni program
- razvoju sposobnosti da negujemo i podržavamo suštinske vrednosti (briga, empatija, kreativnost, saosećanje)
- dobrobiti dece i osoblja
- osećaju ponosa u školama među osobljem i učenicima.

Svaka obrazovno-vaspitna ustanova može da se pridruži programu Eko-škola: od predškolskih, preko osnovnih i srednjih škola, fakulteta, strukovnih studija, univerziteta ili škola sa specijalnim statusom za decu sa posebnim potrebama.

Nakon registracije, škola prati kriterijume nazvane "Sedam ekoškolskih koraka", sistematski usvajajući principe održivog razvoja kroz svoju politiku upravljanja neposrednim školskim okruženjem. Okvir sedam ekoškolskih koraka vidi učenike kao pokretačku snagu - oni su uključeni od početka u rad Eko-odбора, u procenu stanja životne sredine, ali i odlučuju koji problem u životnoj sredini žele da reše i kako će to učiniti predstavljanjem u Akcionom planu.

Merenje i praćenje napretka pomoću Akcionog plana je sastavni deo programa Eko-škole, kojim se prikazuje napredak u rešavanju identifikovanog problema u životnoj sredini. U stvari, Eko-škole mogu da se uklape u gotovo sve aspekte nastavnog plana i učine da učenje, kako unutar tako i izvan učionice, bude zabavno i poučno.

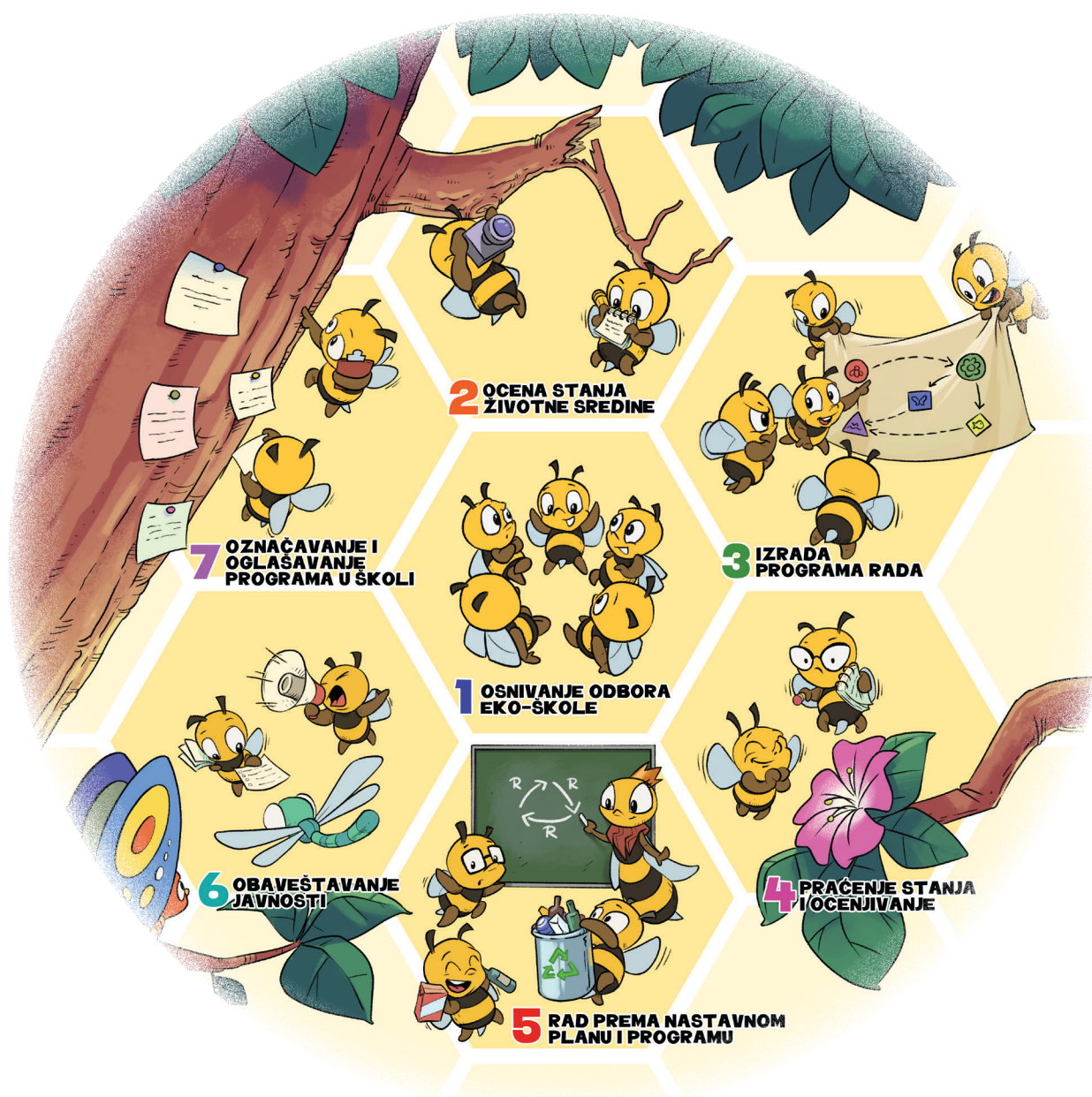
Eko-škole napreduju ka sticanju statusa međunarodne Eko-škole i simbola Zelene zastave, kao simbol uspeha u rešavanju problema u životnoj sredini. Pokazatelji učinka (kriterijumi) Eko-škola za sticanje statusa i Zelene zastave su zahtevni, ali dostižni. Oni se postižu radom i napretkom svake Eko-škole ka postavljenim ciljevima. Drugim rečima, svaka škola može postati održiva. Program Eko-škole u velikoj meri pomaže u ovom procesu, stvaranjem okvira za promene.

Poglavlje 2

Metodologija rada Eko-škola

“Sedam ekoškolskih koraka” predstavlja seriju pažljivo osmišljenih mera koje obrazovno-vaspitna ustanova mora da prati, kako bi dobila status međunarodne Eko-škole i Zelenu zastavu. Tokom perioda sticanja statusa, kroz uključivanje učenika, studenata, nastavnog i nenastavnog osoblja, lokalne zajednice i privrednih subjekata koji posluju u lokalnoj zajednici, obrazovno-vaspitna ustanova je na sigurnom putu ispunjavanja kriterijuma za održivost.

Prijava za učestvovanje u međunarodnom programu eko-škole

Pre prijave Nacionalni operater (odnosno osoba koja je Nacionalni koordinator programa) upoznaje školu i sve zainteresovane sa programom u celosti. Prikaz obuhvata: način sprovođenja programa prema pojedinim programskim koracima (etapama), važnost i potrebu uključivanja u program sa manjim, ostvarljivim ciljevima čije se ostvarivanje može pratiti, kao i potrebu kontinualnog rada. Program ne počiva na jednoj temi nego je trajan i predstavlja dugoročnu opredeljenost svih segmenata škole, lokalne zajednice i društva.

Prijava za učestvovanje u međunarodnom Programu Eko-škole u Srbiji	
Naziv obrazovne ustanove	
Tip (predškolska ustanova, škola, visokobrazovna ustanova)	
Ulica i mesto	
Poštanski broj	
Opština	
Telefon	
Faks	
E-mail	
web	
Broj polaznika (učenika/studenata)	
Broj nastavnog osoblja	
Ime i kontakti ekoškolskog koordinatora:	
Da li je Vaša ustanova već bila uključena u međunarodni program Eko-škola? (ako je odgovor "da", odgovoriti u kom period i koliko dugo)	
Da li za prijavu imate podršku opštine/ lokalne samouprave? (ako je odgovor "da", molimo dostavite pismo podrške u prilogu)	

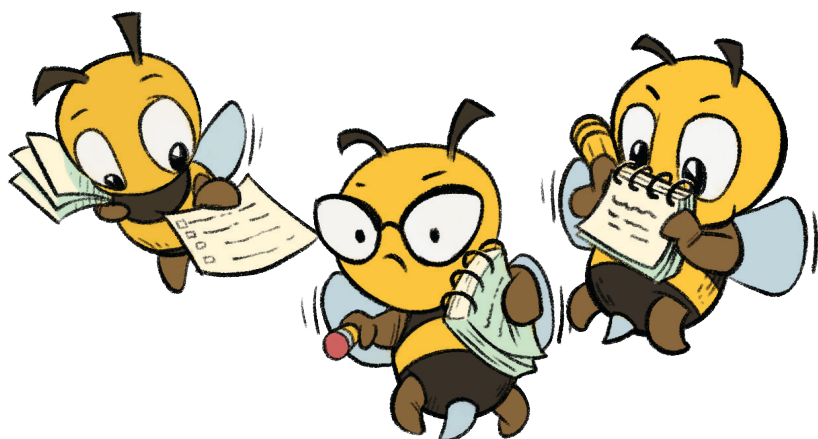
Ukoliko u školi ili lokalnoj zajednici postoji interes za učestvovanje u programu, dovoljno je o tome pismenim putem, elektronski na email adresu ecoschools@feeserbia.com, obavestiti Nacionalnog koordinatora¹.

Dopis upućuje i potpisuje direktor škole. Nacionalni koordinator dostavlja potom školi **obrazac za prijavu**.

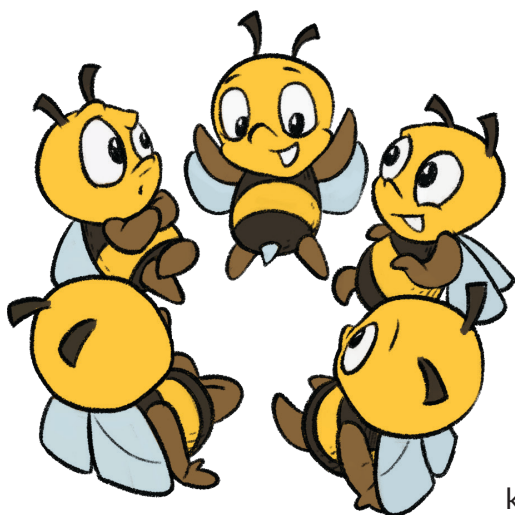
Uz prijavu je potrebno dostaviti i pismo opštine/lokalne zajednice da podržava uključivanje škole u ovaj međunarodni program.

U nekim zemljama, lokalne samouprave/ opštine, dodeljuju opredeljena finansijska sredstva školama, namenski određena za sprovođenje međunarodnog programa Eko-škole.

Nakon što škola popuni prijavu, Nacionalni koordinator dostavlja potvrdu o uključivanju u program i daje osnovna uputstva za rad (koja su sadržana u ovom uputstvu) i **tri nacionalna postera Eko-škole**.

¹ Email: ecoschools@feeserbia.com; fee.serbia@ambassadors-env.com, Aktuelnosti u okviru sprovođenja programa se mogu pratiti na sajtovima: www.ambassadors-env.com, www.feeserbia.com

2.1 Prvi korak – Formiranje Eko-odbora

Eko-odbor u Eko-školi predstavlja upravljačko i izvršno telo, koje osmišljava, usmerava i upravlja svim fazama programa Eko-škole. Predstavlja pokretačku snagu programa i obezbeđuje da se na adekvatan način i zajedničkim snagama osigura ispunjenje svih sedam koraka.

Preporuka je da Eko-odbor bude sastavljen od učenika, nastavnika, nenastavnog osoblja, roditelja i predstavnika lokalne zajednice. Eko-odbor zastupa stavove šire društvene zajednice u kojoj se Eko-škola nalazi.

Indikatori uspeha

- Sastanci Eko-odbora (koje vode učenici praćeni nadzorom starijih ukoliko je potrebno)
- Učenici čine više od 50% članova Eko-odbora (jako važno!)
- Učenici članovi Eko-odbora zaduženi su za prenošenje ideja ostalih učenika
- Zapisnici sa sednica Eko-odbora pokazuju proces donošenja odluka
- Kontinuitet članova Eko-odbora je bitan kako bi se prenelo iskustvo novim članovima - dobra ideja je da 25% članova ima dvogodišnji mandat
- Učenici se nominuju za učešće u Eko-odboru i biraju između nominovanih za članstvo
- Odrasli članovi Eko-odbora biraju se za posebne zadatke
- Eko-odbor se sastaje 6 do 8 puta godišnje
- Zapisnici Eko-odbora se objavljuju na web strani/oglasnoj tabli škole
- Izveštaji Eko-odbora se prezentuju na školskim/roditeljskim sastancima/sastancima Saveta roditelja
- Lista članova Eko-odbora prilaže se uz prijavu za Zelenu zastavu i istaknuta je na stalnom panou Eko-škole

2.2 Drugi korak – Ocena stanja životne sredine

Cilj ocene stanja je da se identifikuje početna situacija u školi koja se tiče odabira određene teme koju škola obrađuje (npr. otpad, energija, voda itd.). Pre nego što uopšte počnete da razmišljate o rešenju, potrebno je da se više informišete o problemu. Ocena stanja životne sredine je otvorena lista svih aspekata uticaja Rko-škole na životnu sredinu, u vezi sa temama

Indikatori uspeha

- Učenici su uključeni u proces ocene stanja
- Učenici članovi Eko-odbora skupljaju ideje i sugestije za pokretanje akcija u nastavi i vannastavnim delovanjima
- Ocena stanja se vrši jednom godišnje da bi se video napredak
- Potrebno je u mapu škole uključiti područja oko škole u kojima se može ostvariti napredak
- Rezultati ocene stanja se sređuju i objavljuju na web stranici Eko-škole
- Ocena stanja je deo prijave za Zelenu zastavu
- Ocena stanja životne sredine je realizovana od strane učenika i odraslih u Eko-odboru
- Za ocenu stanja se koristi lista koja prikazuje uticaje različitih aspekata Eko-škole na životnu sredinu
- Učenici u Eko-odboru preuzimaju odgovornost za rukovođenje određenim aspektima (u paru ili troje njih)
- Ocena stanja životne sredine u skladu je sa nacionalno zakonodavstvo
- Neke Eko-škole prave dva izveštaja za ocenu stanja: prvim se utvrđuju teme i polja delovanja. drugi izveštaj se pravi na kraju godine da bi se utvrdili napredak i početna tačka za novi ciklus.
- Rezultati dobijeni ocenom stanja životne sredine su objavljeni na sajtu Eko-škole i podeljeni sa lokalnom zajednicom, preko Eko-odbora, kako bi se dobile povratne informacije u vidu sugestija, predloga, komentara
- U zavisnosti od veličine Eko-škole/razreda, razredi mogu sami praviti ocenu stanja životne sredine (svaki razred zasebno)

POSTUPANJE SA OTPADOM:

OTPAD	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li škola ima jasno razrađenu politiku postupanja sa otpadom?		
Da li takva politika daje rezultate?		
Da li u školi ima dovoljno posuda za odlaganje otpada?		
Da li ima dovoljno posuda za odlaganje otpada izvan škole?		
Da li su posude za otpad postavljene na dobrim mestima?		
POSTUPANJE SA OTPADOM	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se kancelarijski papir koristi za ponovnu upotrebu?		
Da li se koriste obe strane papira?		
Da li se štampaju dokumenti za arhivu?		
Da li se dokumenti čuvaju elektronski?		
Da li u školi postoji razdvajanje otpada?		
Da li škola ima svoj prostor za kompostiranje?		

Ideje za akciju

- Upoznajte se sa mogućnostima reciklaže i ponovnog korišćenja u okviru škole.
- Koje sekundarne sirovine se sakupljaju i da li postoji novčana nadoknada od otkuplivača za Eko-školu?

ENERGIJA I ENERGETSKA EFIKASNOST:

TOPLA VODA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li su slavine i bojleri za toplu vodu dobro izolovani?		
Da li su slavine dobro zategnute kako iz njih ne bi kapljala voda?		
Da li je voda dovoljno topla za pranje ruku?		
IZOLACIJA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Imaju li zgrade tavansku izolaciju?		
Da li postoji izolacija na zidovima?		
Da li prozori dobro dihtuju da kroz njih ne duva?		
Da li su prozorska stakla dvostruka?		
Da li na prozorima postoje roletne/zavese?		
Da li roletne prijanjaju dobro?		
Da li se roletne/zavese navlače tokom dana?		
Da li su spoljna vrata dobro izolovana da kroz njih ne duva?		
Da li se vrata zatvaraju automatski?		
RADIJATORI	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li su iza radijatora postavljene reflektujuće ploče?		
Da li su svi radijatori ispravni?		
ELEKTRIČNA ENERGIJA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se za rasvetu koriste štedljive sijalice?		
Jesu li površine obojene svetlim bojama kako bi se u najvećoj meri pojačalo osvetljenje?		
Da li tamo gde je to izvodljivo, postoje reflektori?		
Jesu li u praznim prostorijama uvek ugašena svetla?		
Da li se prozori redovno čiste kako bi propuštali prirodnu svetlost?		
Da li je oprema (kompjuteri, video bim, štampači, skeneri, kopir mašine, itd.) isključena kada je van upotrebe?		

SASTAV GREJANJA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se mogu prostorije održavati na različitim temperaturama, u zavisnosti da li se koriste ili ne?		
Mogu li u njima biti različiti ciklusi grejanja?		

Ideje za akciju

- Upostavite praćenje potrošnje energije na mesečnom nivou i s obzirom na godišnja doba.
- Ispitajte sve prostorije kako biste utvrdili moguća poboljšanja u njima.
- Zatražite savet stručnjaka za energetska pitanja ili od lokalne kompanije za snabdevanje električnom energijom ili gasom.
- Prema potrebi, zamenite obične sijalice štedljivim.
- Pokrenite akciju primene mera energetske efikasnosti.

SAOBRAĆAJ:

UPOTREBA VOZILA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li većina zaposlenog osoblja dolazi pešice u školu?		
Ili koristi bicikl?		
Ili koristi javni prevoz?		
Ili zajedno putuju automobilom?		
Da li većina učenika putuje pešice?		
Da li većina automobila koje koristi osoblje koristi dizel kao gorivo?		
Ili koristi bezolovni benzin?		
Ili koristi plin?		
Da li većina automobila učenika/roditelja koristi dizel gorivo?		
Ili koristi bezolovni benzin?		
Ili koristi plin?		
Da li se vozila održavaju redovno?		

Ideje za akciju

- Sprovedite istraživanje koja prevozna sredstva koriste osoblje i učenici?
- Nacrtajte kartu stanovanja, razmislite o zajedničkoj vožnji automobilom.

VODA:

SLAVINE U TOALETIMA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li je najjači pritisak prilagođen na "sasvim dovoljan"?		
Da li se popravljaju slavine brzo ako kaplju?		
Da li u toaletima postoje automatske slavine/na senzor koje se same zatvaraju posle nekoliko sekundi?		
TOALETI	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Jesu li ugrađeni nužnici s dvostrukim ispiranjem?		
Da li u toaletim postoje WC šolje?		
ZEMLJIŠTA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se sakuplja i koristi kišnica?		

Ideje za akciju

- Očitavajući merač, pratite potrošnju vode na mesečnom nivou i objavljujte podatke.
- Ispitajte troškove i korist od nadzora potrošnje vode u toaletima.

ŽIVOTNA SREDINA U ŠKOLSKOM OKRUŽENJU:

AMBIJENT	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li školsko dvorište nudi mogućnosti za igru?		
Ima li u njemu mesta za sedenje?		
Da li ima zaklona od sunca/kiše?		
Da li ima drveća i grmlja?		
Da li je podloga u školskom dvorištu različita u različitim delovima, za sve vrste vremenskih uslova, od različitih materijala?		

PRIMERCI ŽIVOG SVETA U ŠKOLSKOM OKRUŽENJU	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se u blizini nalazi veštačko jezero (bez zlatnih ribica)?		
Da li se u blizini nalaze naslagani trupci, stari panjevi?		
Da li se u blizini nalazi močvarno područje?		
Da li se u blizini nalazi livada?		
Da li se u blizini nalazi šipražje?		
Da li se u blizini nalazi šumsko područje?		
Da li se u blizini nalaze utrine sa korovskim biljkama?		
Da li se u blizini nalaze ptičje duplje/staništa slepih miševa?		
Da li se u blizini nalazi hranilište za ptice?		
Da li su razredi organizovani da rade na poboljšanju životne sredine?		
Da li se izbegava upotreba hemijskih pesticida?		
Da li se koristi treset kao đubrivo?		

POLITIKA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I NASTAVNI PLAN I PROGRAM:

VASPITANJE I OBRAZOVANJE ZA ŽIVOTNU SREDINU	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Ima li škola svoju politiku zaštite životne sredine?		
Ima li škola svoga koordinatora za zaštitu životne sredine?		
Da li je škola objavila svoju politiku u obliku priručnika/smernica?		
Primenjuje li se ta politika pri planiranju rasporeda časova i vannastavnih aktivnosti?		
Da li se dokument politike zaštite životne sredine redovno unapređuje novim saznanjima?		
Uključuje li taj proces čitavu školu?		
Učestvuju li svi učenici u prikupljanju podataka na terenu?		
Da li postoje eko-patrole?		

UNUTRAŠNJOST ŠKOLE	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li je unutrašnjost škole čista?		
Da li je škola uredna?		
Da li se o njoj vodi dobra briga?		
Da li ima biljaka u učionicama i hodnicima?		
Da li je dovoljno uočljiva oglasna tabla predviđena za informacije o životnoj sredini?		
Da li su sami učenici uključeni u proces donošenja odluka po pitanju politike zaštite životne sredine?		
Sprovode li učenici aktivnosti u zaštiti životne sredine?		
UKLJUČENJE ŠKOLE	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se škola povezala sa nekim udruženjem koje se bavi zaštitom životne sredine?		
Da li je škola pretplaćena na časopise o zaštiti životne sredine?		
Da li se u školi realizuju akcije zaštite životne sredine?		
Da li se praktikuje "zeleno" ponašanje i kod kuće?		

Ideje za akciju

- Razmislite o izradi šljunčanih staza ili staza od oguljene kore drveta kako bi i po vlažnom vremenu bili dostupni svi delovi dvorišta ili okoline.
- Povećajte nastavnu vrednost područja dodajući mu zanimljivosti poput sunčanog sata, meteorološke stanice, iscrtanih geografskih karata, modela Sunčevog sistema, kompostišta...

ŠKOLSKA POLITIKA KUPOVINE:

KORIŠĆENI PAPIR	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se koristi upotrebljeni papir za dokumenta i sveske?		
Za potrebe pisanja?		
Papir za beleške?		
Papir za likovno?		

ODGOVORNA KUPOVINA	DA/NE	RADNE BELEŠKE
Da li se biraju prvo korišćeni, pa tek onda novi proizvodi?		
Izbegava li se upotreba jednokratnih proizvoda kada god je moguće?		
Izbegavaju li se proizvodi koji sadrže štetne hemikalije u nastavnim sredstvima?		
Izbegavaju li se proizvodi izrađeni od tropskih biljaka?		
Izbegavaju li se štetna sredstva za čišćenje?		
Nudi li se u školskoj kuhinji zdrava hrana?		

Ideje za akciju

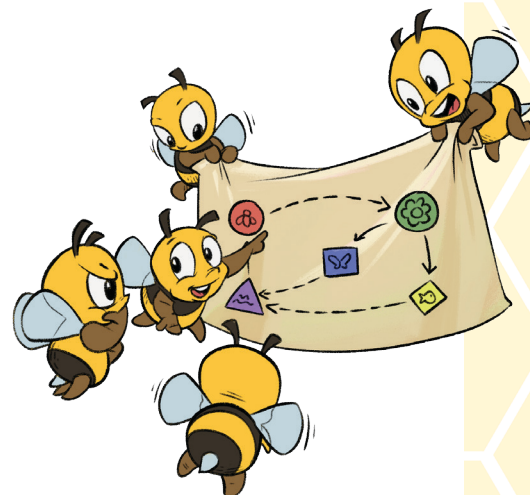
- Istražite kupovinu papira i uporedite te troškove s mogućnošću upotrebe korišćenog papira.
- Razradite školsku politiku nabavki i razmotrite mogućnost uvođenja "zelenih javnih nabavki".

2.3 Treći korak – Izrada Programa rada

Cilj Programa rada je definisanje ciljeva, aktivnosti i očekivanih rezultata koji se odnose na smanjenje negativnih uticaja u određenom vremenskom periodu, a koji su utvrđeni Ocnom stanja životne sredine.

Indikatori uspeha

- Ciljevi treba da budu SMART- Specifični, Merljivi, Ostvarivi, Relevantni, Vremenski definisani
- Program rada je dostupan svima u Eko-školi.
- Predvideti učešće svih učenika, ako je moguće, u ispunjavanju ciljeva iz Programa rada.
- Program rada je dokument u izradi i treba ga menjati tokom rada
- Program rada sadrži prioritete ciljeve
- Program rada je deo prijave za Zelenu zastavu
- Program rada sadrži procenu troškova i informacije kako će svaka aktivnost biti ocenjena i način kako će biti praćena realizacija.
- Ciljevi su definisani kao kratkoročni, srednjoročni i dugoročni.
- Prilikom izrade Programa rada, potrebno je definisati načine kako će se meriti uspešnost u dostizanju ciljeva
- Posebna kolona u Programu rada predviđena je za praćenje eventualnih troškova koji nastaju realizacijom aktivnosti.

2.4 Četvrti korak – Praćenje stanja i ocenjivanje

Praćenje stanja i ocenjivanje predstavlja korak u kome se prati napredak u ispunjavanju postavljenih ciljeva. Ukoliko je potrebno, tokom realizacije aktivnosti, vrše se dodatne dopune Programa rada, u smislu revizije predloženih aktivnosti u skladu sa situacijom. Svaka uspešno završena aktivnost se oglašava u Eko-školi, objavama na promenljivom panou, internet stranici Eko-škole i na društvenim mrežama. U praćenju stanja i ocenjivanju učestvuju pre svega učenici, organizovani u Eko-patrole. Rad Eko-patrola može biti na nedeljnom nivou, ili po potrebi i u zavisnosti od situacije. Eko-patrole vode svoj dnevnik.

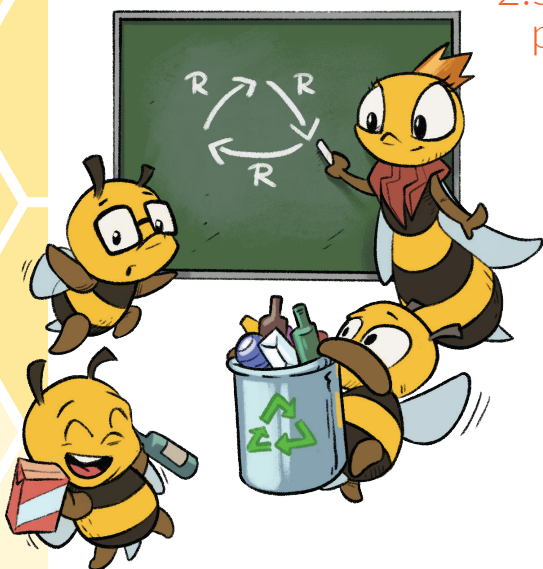
Indikatori uspeha

- Učenici su uključeni u praćenje stanja i ocenjivanje (što je moguće više), a rezultati se koriste u nastavnom planu (za dodatno sticanje znanja)
- Napredak u ispunjavanju Programa rada zabeležen praćenjem stanja i ocenjivanjem predstavlja se celoj Eko-školi, ali i široj zajednici, kako bi se unapredilo dalje planiranje kroz zajedničke akcije
- Eko-odbor nadgleda i izveštava o napretku u realizaciji Programa rada, u odnosu na vremenski period i postavljene ciljeve
- Eko-patrole su organizovane, redovno prate stanje i ocenjuju; Eko-patrole vode dnevnik i ocenjuju stanje
- U slučaju neuspeha, Eko-odbor odlučuje o merama kojima će se uspostaviti uspešna realizacija Programa rada
- Napredak se prikazuje u odnosu na postavljene ciljeve u Programu rada
- Eko-škola prikazuje napredak na nekoliko projekata, koji se tiču najmanje tri teme.
- Praćenjem stanja i ocenjivanjem utvrđuju se nedostaci u Programu rada koje je potrebno unaprediti
- Rezultati praćenja stanja i ocenjivanja su deo prijave za Zelenu zastavu

2.5 Peti korak – Rad prema nastavnom planu i programu

Cilj programa Eko-škole je integrisanje u nastavni plan i program svuda gde je to moguće.

Princip programa Eko-škole je da se teme iz oblasti životne sredine integrišu u nastavu i vannastavne aktivnosti, kako bi se uticalo na funkcionisanje Eko-škole. Na taj način se učenicima pruža mogućnost da učestvuju u planiranju i realizaciji aktivnosti očuvanja životne sredine i uštede resursa, kroz planiranje u okviru Programa rada, praćenjem stanja i ocenjivanjem.

Indikatori uspeha

- Aktivnosti Eko-škole se u dovoljnoj meri diskutuju na časovima
- Situaciona analiza omogućava da se sagleda stanje u realnom vremenu i okruženju (škola, lokalna zajednica) i omogući učenicima da aktivno učestvuju u planiranju i rešavanju problema u životnoj sredini, poštujući nastavne planove i programe
- Pedagogija zasnovana na participativnom pristupu ohrabruje učenike da učestvuju u predlaganju aktivnosti i donošenju odluka.
- Nastavnom osoblju pružaju se mogućnosti učešća u profesionalnim obukama vezano za teme održivog razvoja
- Učenici imaju priliku da uče o životnoj sredini u svim razredima i kroz razne discipline
- Prikupljeni podaci kroz aktivnosti Eko-škole se koriste u realizaciji nastavnog programa
- Eko-škola je imenovala osobe odgovorne za obrazovanje o održivom razvoju.
- Usvojeni rad prema nastavnom planu i programu pruža mogućnosti učenicima da nauče veštine i da se uključe u planiranje i realizaciju Programa rada

2.6 Šesti korak – Obaveštavanje javnosti

Svojim aktivizmom Eko-škole šalju poruku široj zajednici i pozivaju sve zainteresovane strane da se uključe u planiranje i realizaciju aktivnosti na očuvanju životne sredine.

Indikatori uspeha

- Obrazovno-vaspitna ustanova je obaveštena o programu Eko-škole i o tome šta on predstavlja, kao i o planiranim ekoškolskim aktivnostima
- Eko-škola može promovisati kao jednu ekoškolsku aktivnost ono što je predviđeno Programom rada, ali je poželjno više puta izvestiti medije o preduzetim aktivnostima
- Šira zajednica je uključena u aktivnosti Eko-škole koje su predviđene Programom rada
- Aktivnosti Eko-škole su prikazane na povremenom panou u školi, predstavljene su u medijima i na školskoj internet strani, društvenim mrežama itd.
- Eko-škola je kroz program napravila uspešne veze sa širom zajednicom
- Veliki procenat učenika je učestvovao na časovima u prenošenju znanja o temama koje Eko-škola realizuje
- Veliki procenat učenika je učestvovao u događajima/aktivnostima realizovanim kroz Program rada
- Učenici sakupljaju informacije i pišu tekstove za lokalne medije
- Informacije o aktivnostima sadrže tekst, fotografije i druge dokaze o realizaciji
- Društvene mreže se koriste za informisanje i objavu uspeha u realizaciji ekoškolskih aktivnosti

2.7 Sedmi korak – Označavanje i oglašavanje programa u Eko-školi

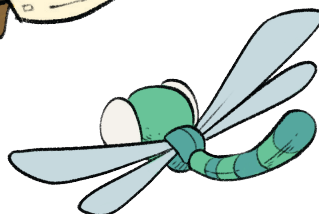
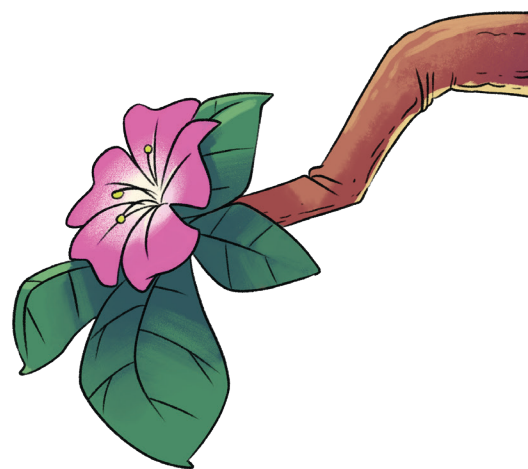
Važan korak u dobijanju međunarodnog sertifikata Eko-škole je izrada Eko-kodeksa, koji predstavlja kod u ponašanju svih struktura Eko-škole na sopstvenom održivom razvoju. Kroz Eko-kodeks i logo Eko-škole, obrazovno-vaspitan ustanova označava svoju posvećenost ekoškolskim aktivnostima i zaštiti životne sredine, kroz uključivanje učenika u sve aktivnosti i u saradnji sa lokalnom zajednicom.

Programom Eko-škole predviđeno je postavljanje stalnog i promenljivog panoa na vidno mesto u hol školske zgrade. Stalni pano sadrži sledeće elemente: Potvrdu o uključivanju u program Eko škole (kasnije i Potvrdu o sticanju statusa, Potvrde o obnovama statusa...), Spisak članova eko-odбора, poster ekoškolski koraci, logo Eko-škole i Eko-kodeks

Indikatori uspeha

- Svi članovi i predstavnici Eko-škole mogu davati sugestije u procesu izrade logoa i Eko-kodeksa
- Eko-kodeks i logo su staknuti na stalnom panou u Eko-školi, internet strani i društvenim mrežama Eko-škole
- Eko-odbor sastavlja Eko-kodeks na osnovu sugestija sakupljenih kroz školsku zajednicu i odobrava finalnu verziju logoa Eko-škole
- Eko-kodeks se revidira jednom godišnje kroz ekoškolsku zajednicu, da bi se utvrdilo da li je relevantan
- Eko-kodeks je povezan sa Programom rada
- Novi zaposleni su upoznati sa Eko-kodeksom
- Eko-kodeks može da postane deo školskih pravila ponašanja
- Eko-kodeks može sadržati obećanje o promeni ponašanja
- Eko kodeks može biti deo školske strategije
- Eko-kodek i logo su delovi prijave za Zelenu zastavu

2.8 Često postavljana pitanja – Eko-škole (FAQ)

Koliko podrške je Eko-školi potrebno tokom realizacije programa da bi uspešno realizovala sedam ekoškolskih koraka?

Dosadašnje iskustvo je pokazalo da je na početku programa potrebno uložiti puno vremena na individualan rad, koji podrazumeva odabir ekoškolskog koordinatora, koji predstavlja glavnu osobu za komunikaciju između Eko-škole i Nacionalnog operatera programa, ali i unutar Eko-škole. Podrška lokalne zajednice se verifikuje kroz Pismo podrške koje predstavnik lokalne zajednice potpisuje, da su upoznati sa namerom obrazovno-vaspitne ustanove da se uključi u program Eko-škole, kao i da će pomoći koliko može u skladu sa mogućnostima i potrebama. Takođe je potrebno da prvi Eko-odbor bude sastavljen od učenika, nastavnika, nenastavnog osoblja, predstavnika roditelja i lokalne zajednice, bez određenog broja članova, samo da bude što efikasniji u radu. Kasnije se članovi Eko-odboru mogu menjati, smanjivati ili povećavati broj. Eko-škole sa stečenim iskustvom pomažu u širenju programa među drugim školama. Iskustvo je pokazalo da što se više individualno radi sa školama, one pokazuju veći napredak u ostvarenju programa.

Da li je potrebno obraditi sve teme da bi se dobila Zelena zastava?

Ne. Ocena stanja životne sredine se radi na godišnjoj bazi za svaku glavnu izabranu temu, ali je fokus na tri teme. Teme koje Eko-škola bira su dobrovoljne, zavise od konkretne situacije u lokalnoj zajednici i biraju se u skladu sa najmanjim rezultatom u Oceni stanja životne sredine. Status Eko-škole se obnavlja na dve godine i od Eko-škole se zahteva da za svako obnavljanje obrađuju dve nove teme, što znači da će vremenom škola obraditi sve.

Kada se popunjava i dostavlja Upitnik o samovrednovanju?

Upitnik o samovrednovanju dostavlja se u prvoj godini realizacije ekoškolskih koraka, pre podnošenja dokumenata za sticanje statusa Eko-škole. Upitnik se dostavlja elektronski Nacionalnom operateru programa.

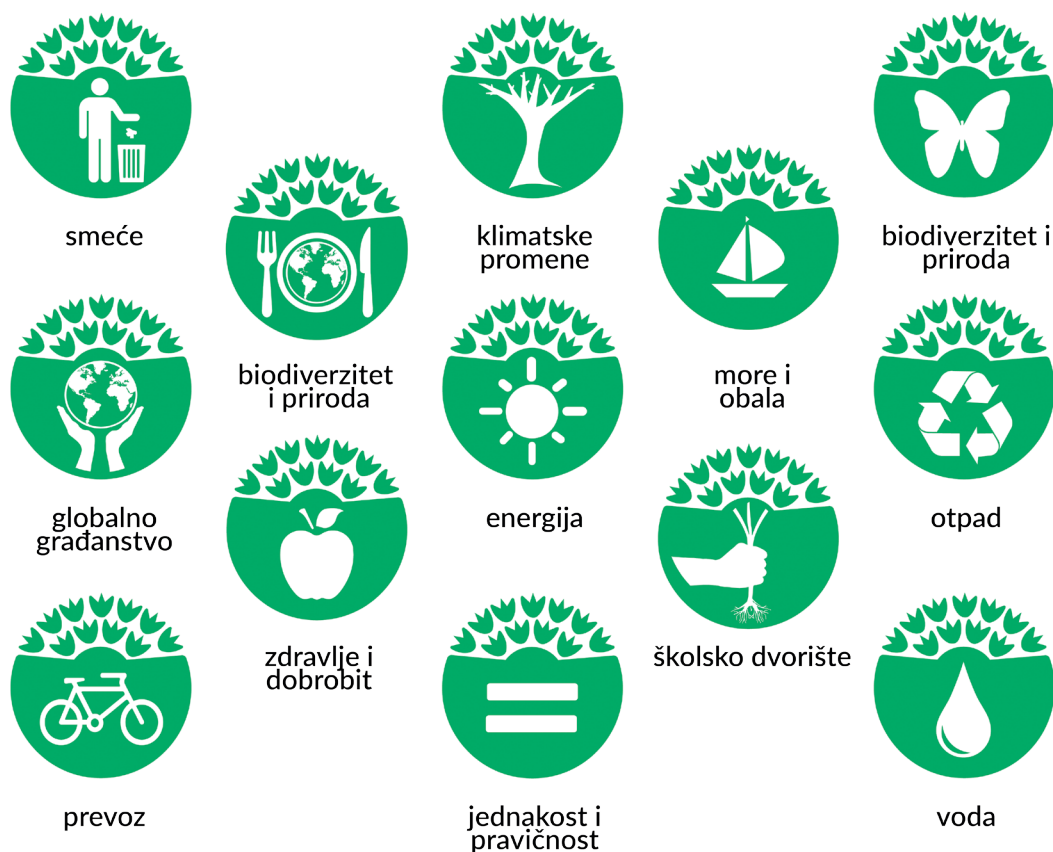
Poglavlje 3

Ekoškolske teme i Ciljevi održivog razvoja

3.1 Ekoškolske teme

Metodologija sedam ekoškolskih koraka je osnova programa Eko-škole. Međutim, rad po ekoškolskim temama uvodi stručne pojmove u program i omogućava bavljenje građanskom naukom („citizen science“).

Ekoškolske teme se stalno razvijaju. U opticaju su sledeće teme, razvijene od strane Eco-schools Global (Programa Eko-škole na globalnom nivou): biodiverzitet i priroda, klimatske promene, energija, jednakost i pravičnost, hrana, globalno građanstvo, zdravlje i dobrobit, smeće, more i obala, školsko dvorište, prevoz, otpad, voda.

Trenutno Eko-škole rade po navedenim temama, ali svaka zemlja može dodati i neku temu koja nije primarna, ako je u skladu sa nacionalnim prilikama. Po pravilu, Eko-škola bira jednu temu koja je glavna, na osnovu Ocene stanja životne sredine i još dve teme koje su u fokusu tokom jedne godine. Neke zemlje uvek imaju smeće kao obaveznu temu (npr. škole u Engleskoj, jer zakonodavstvo to zahteva od njih). Zbog promena u nastavnom planu i programu, kao i zakonodavstvu svake zemlje i potrebi usklađivanja sa Ciljevima održivog razvoja, ekoškolske teme će nužno biti podložne promenama i reviziji.

Ekoškolske teme mogu pomoći u struktuiranju programa, predstavljaju dodatnu vrednost programu, ali ne bi trebalo da imaju primat u odnosu na sedam ekoškolskih koraka i njihovu primenu.

Poglavlje 4

Sistem nagrađivanja

Međunarodni sertifikat Eko-škole i Zelena zastava predstavljaju sistem vrednovanja i nagrađivanja. Da bi obrazovno-vaspitna ustanova dobila status međunarodne Eko-škole, potrebna je ozbiljna i trajna posvećenost školske i lokalne zajednice. Ustanove koje se prvi put uključuju u program Eko-škole, imaju svu podršku Nacionalnog operatera programa i pomoć u ispunjavanju ekoškolskih koraka i radu po temama.

4.1 Međunarodni kriterijumi za procenu ispunjenosti uslova za sticanje statusa i Zelene zastave

Osnovni kriterijumi za procenu ispunjenosti uslova za sticanje statusa Eko-škole i Zelene zastave su definisani na međunarodnom nivou. Svaka država zasebno može odrediti i neke dodatne kriterijume za dodelu nagrade, što može biti vezano za nacionalno zakonodavstvo. Dodatni kriterijumi se obično nalaze u delu prijave za Zelenu zastavu naslovljeni kao: "ostali primeri obrazovanja za održivi razvoj".

Kriterijumi za sticanje statusa međunarodne Eko-škole:

- Metodologija sedam ekoškolskih koraka je osnovni pristup Eko-škole. Uspešna primena je preduslov za sticanje statusa. Eko-škole treba da pokažu čvrste dokaze o dobroj praksi u primeni programa.
- Eko-škola uključuje celu, ili veliki deo obrazovno-vaspitne ustanove. Programom ne treba da se bavi samo Eko-odbor. Nacionalni operater razmatra dokaze o ispunjenju ovog uslova.
- Program rada je uspešno realizovan i za to su pruženi dokazi.
- Eko-škola ima razvijenu strategiju obaveštavanja o aktivnostima kako u školi tako i široj zajednici
- Eko-škola mora da realizuje najmanje jednu akciju tokom godine
- Preporuka je da politika javnih nabavki u Eko-školi bude deo procesa obnove statusa ("zelena javna nabavka")

4.2. Prijava za status Eko-škole

(nakon što škola realizuje svih sedam koraka)

Nakon ispunjenja postavljenih kriterijuma o izradi i realizaciji programa koji u školi uspešno **deluje najmanje godinu dana** škola obaveštava Nacionalnog operatera da je spremna za sticanje statusa.

Od prijave za učestvovanje u programu do prijave za status Eko-škole može proći najmanje jedna, a najviše dve godine².

Nacionalni koordinator dostavlja potom školi formular **Izveštaja za sticanje/obnovu statusa Eko-škole**.

² Ukoliko škola nije za dve godine stekla status, ponovo se prijavljuje. U ovakvim situacijama ponovnog prijavljivanja, Nacionalnom operateru se uplaćuje 100 EUR u dinarskoj protivvrednosti.

Nakon **nadzornih poseta**, škole (u terminu po dogovoru) **dostavljaju Nacionalnom koordinatoru kompletnu dokumentaciju o sprovođenju programa** (složenu hronološkim redosledom, prema programskim koracima), u elektronskom obliku. Sastavni deo dokumentacije su fotografije, elektronski, audio i video zapisi, članci iz novina i sve što je navedeno u obrazloženju pojedinog programskog koraka. Dokumentaciju na ovaj način dostavljaju samo škole koje prvi put stiču status međunarodne Eko-škole, dok škole koje obnavljaju status pomenutu dokumentaciju daju na uvid prilikom nadzornih poseta.

Škole koje dobiju status dobijaju Sertifikat o sticanju statusa međunarodne Eko-škole i Zelenu zastavu

Obnavljanje statusa eko-škole

Nakon dve godine od sticanja statusa Eko-škole, da bi se zadržao status, potrebno je dokazati nivo dostignut tokom realizacije programa prve godine, ali i korak napred u realizaciji smernica vaspitanja i obrazovanja za životnu sredinu. Škola po pozivu *Nacionalnog koordinatora*, odnosno sama blagovremeno, dostavlja prijavu za obnavljanje statusa i dokumentaciju kao dokaz o sprovođenju programa prema programskim koracima. **Prijavu za obnavljanje statusa³** potpisuju direktor škole i ekoškolski koordinator, kao i prilikom sticanja statusa i obavezujuća je za strane potpisnice.

Izuzetno je važno iscrpno dokumentovati svaki programski korak kroz rad na izabranoj temi/temama.

Ukoliko je do dobijanja statusa škola obrađivala jednu temu, kod obnavljanja statusa prikazuje koliko je svoj rad unapredila i dokle je stigla s obradom ostalih tema.

Zadate smernice programa mogu se prilagođavati konkretnoj situaciji u Eko-školi i lokalnoj zajednici, ali ih je potrebno u celosti slediti.

Primer godišnjeg izveštaja za prijavu za sticanje statusa/obnovu statusa međunarodne Eko-škole i Zelene zastave

Eko-škola koja prvi put podnosi izveštaj i/ili obnavlja status, u obavezi je da popuni sve tražene informacije i dostavi dokaze, kao posebne priloge, o ispunjenju svakog koraka. Eko-škola koja utvrđuje status dostavlja samo delove koji su promenjeni u odnosu na prethodnu prijavu.

Zelena zastava

³ Kod obnavljanja statusa uplaćuje se iznos 100 EUR (u dinarskoj protivvrednosti)

Finalni izveštaj o realizaciji međunarodnog programa Eko-škole u Srbiji

ŠKOLSKA 20__/20__ GODINA

Naziv vaspitno-obrazovne ustanove (Eko-škole)

SADRŽAJ

UVOD.....	2
PRVI KORAK: OSNIVANJE EKO-ODBORA.....	2
DRUGI KORAK: OCENA STANJA ŽIVOTNE SREDINE.....	2
TREĆI KORAK: IZRADA PROGRAMA/PLANA RADA.....	2
ČETVRTI KORAK: PRAĆENJE STANJA I OCENJIVANJE.....	2
PETI KORAK: RAD PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU	2
ŠESTI KORAK: OBAVEŠTAVANJE JAVNOSTI I UKLJUČIVANJE MEDIJA.....	2
SEDMI KORAK: Oglašavanje programa u Eko-školi	3
DODATAK:.....	3

UVOD

Osnovni podaci o Eko-školi, specifičnostima životne sredine u kojoj se nalazi, prednostima koje se mogu iskoristiti, problemima sa kojima se Eko-škola suočila tokom sprovođenja Programa i sl.,

Datum uključivanja u program Eko-škole _____

Datum sticanja statusa Eko-škole _____

Datum(i) obnove statusa Eko-škole _____

Broj nastavnog i nenastavnog osoblja _____

Broj dece/učenika/studenata _____

IME I PREZIME I KONTAKTI EKOŠKOLSKOG KOORDINATORA U TEKUĆOJ ŠKOLSKOJ 20__/20__ GODINI

IME I PREZIME I KONTAKTI EKOŠKOLSKOG KOORDINATORA U NAREDNOJ ŠKOLSKOJ 20__/20__ GODINI

PRVI KORAK: OSNIVANJE EKO-ODBORA

Opisno: Datum osnivanja i spisak članova

Prilog: skeniran zapisnik sa spiskom članova

DRUGI KORAK: OCENA STANJA ŽIVOTNE SREDINE

Opisno: Rezultati sprovedenih ocena, početne i finalne.

Da li je primećen napredak i ako jeste u čemu?

Ako je sprovedena anketa, onda navesti učesnike, pitanja i rezultate ankete.

Prilog: Ispunjen formular/skenirana verzija.

TREĆI KORAK: IZRADA PROGRAMA/PLANA RADA

Opisno: Izabrana osnovna tema za rad je: _____

Ostale teme _____

Da li su učenici/studenti i zaposleni u Eko-školi stalno obavešteni o planu rada putem promenljivog panoa ili na drugi način?

Komentari o realizaciji planiranih aktivnosti u školi:

Šta je ispunjeno od planiranog, a šta nije i zbog čega?

Koji su glavni rezultati sprovedenih aktivnosti?

Primeri dobre/loše saradnje sa institucijama, JKP/JP, lokalnim organizacijama, lokalnom zajednicom i slično.

Prilog: Popunjena tabela planiranih aktivnosti. Ukoliko su sve planirane aktivnosti i realizovane, sa desne strane svake aktivnosti popuniti kolonu „procena uspešnosti realizacije“; objasniti ako je uočen neki problem u ispunjavanju plana i navesti razloge.

ČETVRTI KORAK: PRAĆENJE STANJA I OCENJIVANJE

Opisno: Da li se redovno vodi eko-dnevnik¹ na osnovu planiranih/održanih aktivnosti? Da li postoje eko-patrole i koja su njihova zaduženja?

Prilog: Slika eko-patrole u akciji

PETI KORAK: RAD PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU

Opisno: Da li je ostvareno uključivanje ekoškolskih principa u sve nastavne planove i programe, u kom procentu; ako nije gde su uočeni problemi i zašto?

Prilog: Slika primera održane ekoškolske aktivnosti prema nastavnom planu.

ŠESTI KORAK: OBAVEŠTAVANJE JAVNOSTI I UKLJUČIVANJE MEDIJA

¹ Eko-dnevnik pokazati Nacionalnom operateru tokom nadzorne posete.

Opisno: Da li su stalni i promenljivi panoi postavljeni u skladu sa kriterijumima iz Uputstva?
Da li su poster i na odgovarajućim mestima?
Da li postoji logo Eko-škole?
Da li je održan Projektni dan/Dan Eko-škole i kada; koja je bila tema/e?
Da li su aktivnosti vezane za rad Eko-škole prpratili mediji, i ako jesu, koji?
Da li Eko-škola ima svoju internet stranicu, ekoškolski blog, stranu posvećenu Eko-školi (navesti adresu), društvene mreže ili slično?
Da li se vesti o aktivnostima redovno objavljuju na sajtu? Navesti linkove do web-sajta Eko-škole gde se objavljuju ekoškolske informacije.
Da li Eko-škola objavljuje svoj list (on-line ili papirnu verziju) koji sadrži obaveštenja o radu eko-patrola ili drugim aktivnostima Eko-škole?
Prilog: Linkovi ka internet stranici obrazovno-vaspitne ustanove gde stoje informacije o Eko-školi; linkovi ka društvenim mrežama, časopisima i drugim vidovima oglašavanja Eko-škole

SEDMI KORAK: OZNAČAVANJE I OGLAŠAVANJE PROGRAMA U EKO-ŠKOLI

Opisno: Da li su dostavljeni potvrda o uključivanju u međunarodni program Eko-škole i poster i za stalni pano?
Da li postoji eko-kodeks (tekst kodeksa); Ko ga je izradio i na koji način (izradili studenti putem konkursa u školi, eko-odbor na radnom sastanku i sl.).
Prilog: Fotografija stalnog panoa na kome se vide svi neophodni elementi. Fotografija promenljivog panoa. Slika logoa Eko-škole i tekst Eko-kodeksa

DODATAK: Projekti Nacionalnog operatera u kojima je Eko-škola učestvovala (podvući ili boldirati). Ukoliko postoje objave u medijima vezano za pojedinačne projekte ili rad same Eko-škole, navesti linkove do objava za svaki projekat pojedinačno.

1. „Veliki lov na biljke“
2. „Svaka limenka se računa u Eko-školama“
3. „Energetska efikasnost u Eko-školama“

Direktor škole

ime i prezime

potpis

Školski koordinator/i programa

ime i prezime

potpis

Upitnik o samovrednovanju

UPITNIK O SPROVOĐENJU VASPITANJA I OBRAZOVANJA ZA ŽIVOTNU SREDINU I ISTRAŽIVANJU
POSTOJEĆEG STANJA U ŠKOLAMA/FAKULTETIMA, DEČJIM VRTIĆIMA I UČENIČKIM DOMOVIMA
SA CILJEM UNAPREĐENJA RADA KROZ
MEĐUNARODNI PROGRAM EKO – ŠKOLA

naziv vrtića/škole/uč. doma/fakulteta, mesto/grad _____
okrug _____
adresa, tel. ustanove _____
e-mail/web _____
ime i prezime direktora/odgovorne osobe _____
ime i prezime i kontakti ekoškolskog koordinatora _____

1. Označite vrstu obrazovno- vaspitne ustanove u kojoj radite:

- a) osnovna škola
- b) gimnazija
- c) srednja stručna škola
- d) dečji vrtić
- e) učenički dom
- f) visoka stručna škola
- g) fakultet

2. Navedite podatke o obrazovno- vaspitnoj ustanovi:

- a) da li pored matične škole/vrtića imate i područne škole/vrtiće
DA NE

Ako je odgovor DA, napišite mesto-a u kojima se nalaze područne škole/vrtići:

b) broj razrednih odeljenja u matičnoj školi/vrtiću ukupno

c) ukupno zaposlenih u nastavi uključujući i područne škole/vrtiće

ukupno učesnika u ostalim poslovima škole uključujući i područne škole/vrtiće

d) da li imate program celodnevnog boravka učenika u školi/vrtiću?

DA

NE

e) da li već imate, ili postoji mogućnost selektivnog odlaganja otpada i kompostiranje u dvorištu obrazovne ustanove?

DA

NE

f) u koliko smena se odvija nastavni proces u toku jednog dana u obrazovno-vaspitnoj ustanovi?

a) jedna

b) dve

c) tri (dve + međusmena)

3. Molimo, na sledeća pitanja dajte nam tačne (ne približne) podatke o potrošnji struje i vode u vašoj školi:

a) ukupna godišnja potrošnja struje u vašoj školi/vrtiću u protekloj školskoj godini iznosila je _____ kilovata, tj. _____ dinara, što je prosečna godišnja potrošnja po jednom učeniku/detetu _____ kilovata, odnosno _____ dinara.

b) ukupna godišnja potrošnja vode u vašoj školi/vrtiću u protekloj školskoj godini iznosila je _____ dinara, što je prosečna godišnja potrošnja po jednom učeniku/detetu _____ dinara.

4. Ostvaruje li se u vašoj školi/vrtiću program vaspitanja i obrazovanja za životnu sredinu kroz izbornu nastavu i vannastavne aktivnosti?

a) DA – izborna nastava (iz kog predmeta i za koje razrede)

vannastavne aktivnosti (navedite naziv sekcije i za koje razrede)

b) NE

5. Aktivnosti u oblasti zaštite životne sredine u vašoj ustanovi se ostvaruju (zaokružite)

a) prigodnim obežavanjem posebnih datuma

b) kontinualno, tokom cele školske godine

6. Da li sprovodite aktivnosti u koje su uključeni svi učenici škole/vrtića?

a) DA, koje i koliko u šk. / god. _____

b) NE

7. Na koji način u aktivnosti uključujete učenike?

8. Koliko je zaposlenih vaše škole/vrtića uključeno u aktivnosti vaspitanja i obrazovanja za životnu sredinu? (navedite broj i struku učesnika)

9. Da li je vaša škola/vrtić bila do sada učesnik nekog nacionalnog ili međunarodnog projekta? Kojeg?

10. Šta smatrate najvećim uspehom vaših dosadašnjih programa ili aktivnosti u vaspitanju i obrazovanju za životnu sredinu?

11. Smatrate li da ste već u dosadašnjem radu ostvarili ciljeve i zadatke Eko-škole?

DA

NE

DELIMIČNO

12. Odlučili ste da učestvujete u programu Eko-škole zbog

a) zabrinutosti za životnu sredinu

b) zanimanja za učestvovanje u nečem novom

c) sticanja novog znanja i iskustva

13. Mišljenja ste da je svest o očuvanju životne sredine vaših učenika

a) nedovoljna

b) zadovoljavajuća

c) na visokom nivou

14. Koje biste od ekoškolskih tema odabrali za početak:

a)

b)

c)

zašto? _____

15. Da li sprovodite programe, aktivnosti ili druge oblike saradnje sa organizacijama civilnog društva, koje se bave zaštitom životne sredine? (navedite organizaciju i oblik saradnje)

16. Kakva je saradnja škole/vrtića sa lokalnom zajednicom (opština/grad)

DOBRA

ZADOVOLJAVAJUĆA

LOŠA

ZAHVALJUJEMO !

NAPOMENA: Ovaj Upitnik nakon što se popuni vraća se Nacionalnom koordinatorskom centru. Deo upitnika koji nije primenjiv za vašu ustanovu niste u obavezi da popunite.

